

2024-01-03 Nr. NV-19

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-23-1623(2) TAIS-23-15139(3)	LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 114, 119, 120 IR 121 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3001“ PROJEKTO (TOLIAU – NUTARIMO PROJEKTAS)		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2023-11-10	Krašto apsaugos ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-11-28	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA
<p>Lietuvos Respublikos Prezidento pateiktu Baudžiamojo kodekso 114, 119, 120 ir 121 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIVP-3001 (toliau – Įstatymo projektas) siūloma didinti sankcijas už nusikaltimus, kuriais kėsinamasi į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorinį vientisumą ir konstitucinę santvarką, ir tikslinti nusikalstamų veikų sudėties formuluotes.</p> <p>Įstatymo projektu siūloma Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 114 straipsnio 1 dalyje didinti maksimalią sankciją ir nustatyti, kad tas, kas organizavo ar dalyvavo sąmoksle valstybės perversmui įvykdyti arba dalyvavo perversme, baudžiamas laisvės atėmimu nuo ketverių iki dvidešimties metų arba laisvės atėmimu iki gyvos galvos. Siūloma BK 114 straipsnio 2 dalyje tikslinti nusikalstamos veikos padarinių formulavimą, nustatant, kad tas, kas darydamas šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką panaudojo ginkluotą jėgą arba jeigu dėl jo veikos žuvo žmogus ar atsirado kitokių sunkių padarinių.</p> <p>Įstatymo projektu siūloma tikslinti BK 119 straipsnio 1 dalies formulotę ir išdėstyti ją taip:</p> <p>Tas, kas turėdamas tikslą perduoti užsienio valstybei, jos organizacijai ar jų atstovui pagrobė, pirkė ar kitaip rinko informaciją, kuri yra Lietuvos Respublikos valstybės ar tarnybos paslaptis, arba kitą informaciją, kuri gali būti panaudota kėsinant į Lietuvos Respublikos konstitucinę santvarką, suverenitetą, teritorijos vientisumą, gynybos ar ekonomikos galią, kitus Lietuvos Respublikos interesus, žmogaus sveikatą arba gyvybę, arba bet kurią iš nurodytų informacijos rūšių perdavė užsienio valstybei, jos organizacijai ar jų atstovui, baudžiamas laisvės atėmimu nuo ketverių iki dešimties metų.</p> <p>Įstatymo projektu siūloma papildyti BK 119 straipsnio 2 dalį žodžiais „ar jų atstovo“ (organizacijos ar jų atstovo) ir „ar tarnybos“ (valstybės ar tarnybos paslaptis).</p> <p>Įstatymo projektu siūloma BK 120 straipsnyje didinti sankciją už kolaboravimą nustatant laisvės atėmimą nuo penkerių iki 15 metų (šiuo metu numatyta bausmė iki penkerių metų).</p> <p>Įstatymo projektu siūloma tikslinti 121 straipsnį:</p> <ul style="list-style-type: none">- tikslinti straipsnio pavadinimą - Antikonstitucinės grupės ir organizacijos;- 1 dalyje didinti sankciją - tas, kas dalyvavo organizacijų ar grupių, turinčių tikslą neteisėtu būdu pakeisti Lietuvos valstybės konstitucinę santvarką, kėsintis į jos nepriklausomybę, pažeisti teritorijos vientisumą, veikloje, baudžiamas laisvės atėmimu nuo penkerių iki penkiolikos metų (šiuo metu yra nuo trijų iki dešimties metų);- Papildyti straipsnį 2, 3 ir 4 dalimis: „2. Tas, kas dalyvavo šaunamaisiais ginklais, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis ginkluotų organizacijų ar grupių, turinčių tikslą neteisėtu būdu pakeisti Lietuvos valstybės konstitucinę santvarką, kėsintis į jos nepriklausomybę, pažeisti teritorijos vientisumą, veikloje, baudžiamas laisvės atėmimu nuo aštuonerių iki dvidešimties metų arba laisvės atėmimu iki gyvos galvos. 3. Tas, kas organizavo šio straipsnio 1 ar 2 dalyje numatytas organizacijas ar grupes arba joms vadovavo, baudžiamas laisvės atėmimu nuo dvylikos iki dvidešimties metų arba laisvės atėmimu iki gyvos galvos. 4. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS
<p>Nutarimo projektu siūloma pritarti Įstatymo projektui, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projektą tobulinti, atsižvelgiant į tiekiamas pastabas ir pasiūlymus:</p> <p>1. Nutarimo projekte pažymima, kad Įstatymo projektu keičiamoje BK 119 (šnipinėjimas) straipsnio 1 dalyje</p>

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

įtvirtinto nusikaltimo sudėtyje ir kitokios informacijos, „kuri gali būti panaudota kėsintis į Lietuvos Respublikos konstitucinę santvarką, suverenitetą, teritorijos vientisumą, gynybos ar ekonomikos galią, kitus Lietuvos Respublikos interesus, žmogaus sveikatą arba gyvybę“, savanoriško rinkimo, turint tikslą informaciją perduoti ar perduodant užsienio valstybei, jos organizacijai ar jų atstovui, kriminalizavimas nėra suderinamas su teisinio aiškumo ir proporcingumo principais. Atkreipiamas dėmesys į galima konkuravimą su BK 118 straipsniu (Padėjimas kitai valstybei veikti prieš Lietuvos Respubliką). Pažymima, kad siūlomu pakeitimu iš esmės yra kriminalizuojamas bet kokios, net ir laisvai prieinamos informacijos rinkimas, kadangi siūloma kriminalizuoti ne tik informacijos, susijusios su Lietuvos Respublikos konstitucine santvarka, suverenitetu, teritorijos vientisumu, gynybos ar ekonomikos galia, rinkimą, bet ir informaciją, kuri yra susijusi su „kitais Lietuvos interesais“. Tokio pobūdžio siūlomas įtvirtinti kriminalizavimas stokoja aiškumo ir neproporcingai išplečia aptariamų nusikalstamų veikų taikymo ribas, kadangi kitų Lietuvos interesų itin plataus ir vertinamojo pobūdžio sąvoka nėra ir negali būti apibrėžta, todėl baudžiamojo įstatymo taikymo ribos taptų neaiškios ir galimai per plačiai interpretuojamos. Atsižvelgiant į dėstomus argumentus siūloma BK 119 straipsnio 1 dalį išdėstyti taip: „1. Tas, kas turėdamas tikslą perduoti užsienio valstybei, jos organizacijai ar jų atstovui pagrobė, pirkė ar kitaip rinko informaciją, kuri yra Lietuvos Respublikos valstybės ar tarnybos paslaptis, arba šią informaciją perdavė užsienio valstybei, jos organizacijai ar jų atstovui, baudžiamas laisvės atėmimu nuo ketverių iki dešimties metų.“.

2. Nutarimo projektu atkreipiamas dėmesys, kad BK 120 straipsnis (Kolaboravimas) numato baudžiamąją atsakomybę už veikimą prieš Lietuvos Respubliką tik pačiomis valstybės egzistencijai pavojingiausiomis sąlygomis – aneksijos ar okupacijos metu. Baudžiamoji atsakomybė už veikimą prieš Lietuvos Respubliką taikos metu yra numatyta BK 118 straipsnyje (Padėjimas kitai valstybei veikti prieš Lietuvos Respubliką). Pažymima, kad nusikalstamas veikimas prieš Lietuvos Respubliką taikos metu, tačiau kitomis valstybės nacionaliniam saugumui pavojingomis sąlygomis, pavyzdžiui, ekstremaliosios situacijos ar nepaprastosios padėties metu, nėra tinkamai atspindėtas baudžiamajame įstatyme, kaip ir nėra tinkamai įvertintas tokios nusikalstamos veikos didesnis pavojingumo pobūdis bei laipsnis. Nusikalstamas veikimas ekstremaliosios situacijos ar nepaprastosios padėties metu pasižymi mažesniu pavojingumu laipsniu negu analogiškas veikimas okupacijos ar aneksijos sąlygomis (BK 120 straipsnis), tačiau didesniu pavojingumu negu veikimas prieš Lietuvos Respubliką (BK 118 straipsnio 1 dalis) nesant anksčiau nurodytų sąlygų. Atsižvelgiant į tai siūloma BK projektą papildyti BK 118 straipsnio pakeitimu, kuriuo BK 118 straipsnio nusikaltimo sudėtis būtų papildyta nauja kvalifikuota (nusikalstamos veikos pavojingumą didinančia) sudėtimi, **numatančia griežtesnę baudžiamąją atsakomybę už padėjimą kitai valstybei veikti prieš Lietuvos Respubliką ekstremaliosios situacijos ar nepaprastosios padėties metu**, ir papildyti BK 118 straipsnį 2 dalimi: „Tas, kas padėjo kitai valstybei ar jos organizacijai veikti prieš Lietuvos Respubliką – jos konstitucinę santvarką, suverenitetą, teritorijos vientisumą, gynybos ar ekonomikos galią, ekstremaliosios situacijos ar nepaprastosios padėties metu, baudžiamas laisvės atėmimu nuo trejų iki dešimties metų.“

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Nutarimo projektas derintas su valstybės institucijomis.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Nutarimo projektas suderintas su Generaline prokuratūra, Valstybės saugumo departamentu ir patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas. Kritinių nesuderintų pastabų nėra.

Projektas patikslintinas pagal 2023 m. lapkričio 28 d. tarpinstitucinio pasitarimo metu pateiktas ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2023 m. lapkričio 22 d. išvadoje Nr. NV-2902 pateiktas pastabas.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Kitų svarbių aspektų nėra.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Planavimo biuras, patarėjas